

ACC. N:R M. 15605: 1-9.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Magnat Nilsson, Osby*
Härad: *V. Göinge* Berättare: " " "
Socken: *Visseltofta* Berättarens yrke: *lantbrukare*
Uppteckningsår: *1960* Född år *1887* i *Visseltofta*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Textilierna i hemmet. s. 1-9.

N. No. 163

3/12-60

Skriv endast på denna sida.

Textilierna i hemmet

Mattor

Skurgolv hade vi till 1930 då en reparation gjordes och de nya golven förnissades. Materialet inköptes i en möbelaffär. I köket och ett par rum inlades korkmatta. I en del gårdar målades golven, men man tyckte snart inte om dem varför korkmattor inlades.

Trasmattor förekom alltid i vardagsrummet och stundom även i det finaste rummet om de var nya och med vackra mönster. De var placerade som gångmattor. En del som hade råd köpte även nöthårsmattor, och även dessa användes som gångmattor.

Trasmattorna värdes i hemmet, men nöthårsmattorna inköptes i en möbelaffär.

Brysselmatte eller persisk matte hade man ej råd med, men s. k. kokosmattor var

vanliga. Det är först på de senaste åren som man kunnat köpa dyrare mattor. De köptes mest av kringresande mattförsäljare.

Ryor användes antingen på sängen eller på väggen som prydnad.

Gardiner

I min barndom i slutet av 1800-talet hade man tvärgardiner som täckte en tredjedel överst av fönstret. Vid en tillbyggnad av huset 1907 fick man ett större rum och då sattes man upp långgardiner. De var hemvärda vita med ränder anbrakta genom tätare inslag. Omkring 1930 inköptes gardiner med kulörta ränder till ett par rum, och vita trädgardiner har köpts senast 1951. Några tunga och tjocka gardiner har ej förekommit.

Gardinstångerna var svarvade trästångar. Några draganordningar har ej förekommit.

Draperier

Draperier var ej så vanliga här i orten, och det var endast de förmögna som hade sådana. Det var i början av 1900-talet som man började på ett och annat ställe. De användes dels som ersättning för dörr, men mestadels för att det såg fönämligt ut. De var av tjockt tyg mestadels grönt till färgen, och stundom med en tjock kant eller med frans.

Bonader

Bonader av tyg har man haft så länge jag minns. De var broderade med ordspråk eller deviser vanligen inramade med motiv av blad och blommor. De hade plats över soffan eller i sängkammaren och varhelst det var en ledig plats, och satt uppse åt runt. Bonader av papper fanns också, men det var mest om jul och påsk som dessa satt uppse, och det var ju mest motiv

4
som syftade på helgerna eller landskaps-
bilder under olika årstider. Bonaderna syddes
av flickorna i hemmen och mönsten fick
man antingen av någon god vän eller
köptes de från någon ~~gott~~ firma.

Bordets utrustning

Duk på bordet har vi även i vardagslag.
Det är ju olika dukar för olika bord. Vid
måltid i vardagslag användes en kulört
plastduk. I mina barndomsår använde
man ej duk på bordet i vardagslag, men
omkring 1900 började man med varduk. Det
var ju både vackrare och renligare. Duken
var så stor att den täckte hela bordet.
Servetter i vardagslag förekom inte. Servett-
ringar förekom ej. Vid bjudningar hade man
vita drälldukar och linneservetter. Man hade
också löpare eller s. k. lysdukar som man

satte blomkrukor och blomvaser på.
Några förändringar härvidlag har knappast
förskommitt. På småbord hade man kubörta
dukar av bomull eller linne. På ett stort bord
i det rum som kallades sal hade man en
virkad duk och ovanpå denna en minde bysduk.
På byrå och sekretär fanns också virkade dukar.
Någon skillnad på målade och polerade
möbler fanns ej.

Stoppade möbler

Den första stoppade möbelen inköptes
1910 och var en soffa. Den var klädd med plysch
och den inköptes på en auktion i en grannby.
Innan man skaffade stoppade möbler förskom
lösa kuddar som placerades i soffhörnen eller
bakom ryggen då man satt i soffan.

Längströving

I de sängar som använts har det varit helträbottn. I min barndom använde man i vardagslag madrasser stoppade med halv. Så småningom då man fick råd utbyttes dessa med bolster stoppade med fjäder. Det var omkring 1905 som detta utbyte skedde. Madrasser stoppade med vadd inköptes först 1930. Kuddar och dynor var fyllda med fjäder. Materialet till bolster, kuddar och dynor bestod av hemvävt grovt starkt tyg med bomullsgarn till vapn och inslag av ylle.

I vardagslag brukades ej överlakan, utan det var endast då man hade gäster som man bäddade med dubbla lakan. Det är först på de senaste tjugo åren som man börjat använda dubbla lakan även i vardagslag. Underlakanet räckte över hela bädden och ofta var överlakanet

lika långt. Kuddarna var stundom överdragna med örngottsvar men ej alltid. Materialet till lakan och örngott var antingen linne eller eller bomullsvär s. k. domestik. Lakan och kuddvar av skinn eller läder har jag ej hört att man använt i dessa bygder, men fällar och ryor minns jag att man använde som täcke i slutet av 1800-talet. Som täcke har man använt dels dynor stoppad med fjäder, dels täcke stoppad med vadd samt filtter. Förr då man ofta låg i oeldade rum hade man ofta dynor som täcke. Senare började man med täcke och filtter. Tyget till dynorna var hemvävt med vackra kulörta ränder och mycket starkt. Man vävde stundom tyg till täcke också, men de senaste fyrtio åren har man köpt såväl täcke som filtter. Längan var här inte bäddad till liggning under dagen utan uppbyggd

med det bästa täcket eller filt överst. I det bästa rummet var en säng med ett paradtäcke som var hemvävt med vackert mönster.

Lärskilda påsar eller fodral för nattkläder fanns ej. Före 1900- var det ej vanligt med några särskilda nattlinnen. Skillnaden i bäddning i olika hem var stor, ty på en del ställen föste man ihop sängarna litet skarvt och låg sedan ovanpå smällanät under dagen.

Övriga textilier

Brickhållare förskom och var ett decimetrbrett band med vackra mönster och färger.

Hyllbromsar var av papper och inköptes vanligen i en pappersaffär. Handdukar var av flera slags material: dels finare linnshanddukar s-ant grövre av blånor eller s. k skäffel, dels av bomullsväv. Underlägg för toalett-saker var en s. k lysduk. Som dammhanddukar

användes gamla slitna handdukar. Disktrasor
förekom av olika material såsom slitna
bomullsvävnader. Som strykbledd användes
oftast ett lakan eller stundom en filt. Gryt-
laggar var av tjockt ylletyg som sömmats och
stundom broderats. Paradhanddukar var
av bästa linne och broderade med blommönster
eller ett tänkespråk. Lampslöjor var av flera
slag från fint flugnät till tjock konsvävnad.